

دانشگاه علوم پزشکی ارتش
دانشکده پیراپزشکی
دفتر آموزش مداوم

انواع برنامه های حضوری

آموزش مداوم کلیه فعالیتهای بعد از فارغ التحصیلی جهت حفظ مهارتهای کسب شده و ارتقاء کیفی و کمی و آموختن مطالب و مهارتهای جدید علمی می باشد که در خصوص جامعه پزشکی می تواند منجر به ارتقاء کیفی و کمی ارائه خدمات بهداشتی درمانی جامعه گردد.

- ۱- سمینار ، کنگره ، کارگاه , کنفرانس
- ۲- دوره های آموزشی کوتاه مدت حرفه ای
- ۳- برنامه های مدون

نوع اول از برنامه های آموزش مداوم ، سمینار ، کنگره ، کارگاه ، کنفرانس

۱- همایش (کنگره)

گردهمایی رسمی متشکل از متخصصین و افراد با تجربه که در آن نتایج تحقیقات و پژوهشهای انجام شده در موضوع علمی مشخص به صورت مقاله ، سخنرانی و پوستر ارائه شده و به شکل دوره ای از ۱ تا ۵ سال یکبار تکرار می گردد طول مدت کنگره (۳) روز یا بیشتر است ، برای برگزاری هر کنگره تشکیل تعدادی کمیته تخصصی ضرورت دارد.

۲- همایش بین المللی (کنگره بین المللی)

با حضور اساتید و پژوهشگران بر جسته خارجی تشکیل می گردد (علاوه بر داشتن تعاریف همایش ملی) حداقل ۲۰٪ مقالات ارائه شده در همایش بین المللی حاصل تحقیقات و پژوهشهای انجام شده در سایر کشورها است .

۳- هم اندیشی (سمینار)

اجتماعات و گرد همائی که هدف از تشکیل آن بیان تازه های علمی ، مبادله تجربیات و تجدید اطلاعات در جهت چاره جویی و حل مشکلات حرفه ای شرکت کنندگان است به صورت ارائه سخنرانی ، میزگرد و جلسات پرسش و پاسخ اداره می گردد. طول مدت آن حداقل ۲ روز می باشد.

۴- فراهم آیی (کنفرانس)

نشستها و اجتماعاتی که به منظور شور و بحث در یک زمینه خاص تشکیل می گردد و در آن افراد نقطه نظرات خود را درباره مسائل و مشکلات مهم از طریق سخنرانی ، جلسات پرسش و پاسخ ، میز گرد و گزارش موارد جالب (Report Case) مطرح می نمایند. این نشستها می تواند در طی یک روز یا به صورت جلسات دوره ای تشکیل گردد. چنانچه این جلسات بصورت ادواری تشکیل شود به آن کنفرانس های دوره ای اطلاق می شود.

۵- هم نشست (سمپوزیوم)

به منظور آموزش مسائل علمی تخصصی و فوق تخصصی در باره موضوعی خاص به صورت سخنرانی، کارگروهی، بحث و ارائه مقاله برگزار می گردد در سمپوزیوم هر یک از سخنرانان در باره جنبه خاصی از موضوع به بحث می پردازند، مخاطبین هم نشست افراد متخصص و صاحب نظر می باشند. طول مدت سمپوزیوم معمولاً (۱) روز است.

۶- کارگاه :

برنامه ای است که جهت تقویت مهارت های حرفه ای شرکت کنندگان برگزار می گردد. و در گروه های کوچک جهت تبادل اندیشه ها، تجربیات و دیدگاهها، شرکت کنندگان به شور و مشورت می پردازند و معمولاً در چند روز و حداکثر تا یک هفته تشکیل می گردد.

نوع دوم از برنامه های آموزش مداوم، دوره های آموزشی کوتاه مدت حرفه ای

برنامه ای است که هدف از برگزاری آن آموزش مهارتهای جدید و تقویت مهارتهای حرفه ای قبلی میباشد و حداقل یک دوم ساعات دوره بصورت بالینی و عملی برگزار میگردد.

نوع سوم از برنامه های آموزش مداوم، برنامه های مدون

برنامه ای که با اهداف یادآوری آموخته های صحیح قبلی، افزایش مهارتهای علمی در تشخیص، درمان و پیشگیری از بیماریهای بر مبنای اصول علمی ذکر شده در کتب رسمی دانشگاهی (بایدهای یادگیری کتاب Text هر رشته) جهت شاغلین مراکز غیر آموزشی و پژوهشی توسط کمیته های تخصصی ویژه در اداره کل آموزش مداوم جامعه پزشکی در رشته مربوطه تدوین گردیده است و جهت حل مشکلات حرفه ای فراگیران در گروه های کوچک با تکیه بر اجرای برنامه به شکل پانل - پرسش و پاسخ - گزارش موارد جالب (Case Report) - بازدید - کار عملی - پخش فیلم های آموزشی و... می باشد. ساعات مفید برگزاری برنامه می بایستی ۲۵ ساعت باشد (۱ ساعت ۱ امتیاز ۲۵ ساعت ۲۵ امتیاز)

چگونگی روند طراحی علمی برنامه ها

الف - بررسی نیاز برنامه های آموزش مداوم

به منظور نیل به هدف پنج سال دوم آموزش مداوم ((ارتقاء کیفی برنامه)) و جهت طراحی علمی برنامه های آموزش مداوم می بایست اقدامات ذیل انجام پذیرد.

الف - بررسی نیاز در برنامه های آموزش مداوم

ب - انتخاب بهترین روش اجرای برنامه های آموزش مداوم

ج - ارزشیابی برنامه های آموزش مداوم

بر اساس فرآیند طراحی برنامه های آموزشی، اولین گام در طراحی هر برنامه تعیین نیازهای آموزشی می باشد. از طرف دیگر در سیستم کنونی در نظر گرفتن جنبه های اقتصادی یک ضرورت بوده و در این راستا شناسایی نیازهای آموزشی به دلیل معین نبودن اولویت ها در برنامه آموزش مداوم، امکان استفاده بهینه از منابع محدود در دسترس را فراهم می کند. بر همین اساس ساختار بررسی نیاز آموزش مداوم جامعه پزشکی در پانزدهمین جلسه شورایعالی به تصویب رسید که دبیرخانه اجرائی آن در اداره کل مستقر می باشد و وظائف ذیل را بعهدہ دارد.

الف) ایجاد باور به ضرورت نیاز سنجی و ترغیب سازمانهای برگزار کننده برنامه های آموزش مداوم به طراحی برنامه ها بر اساس نیازهای آموزشی گروه

ب) ارائه اطلاعات به مراکز مجری در خصوص روش های انجام نیاز سنجی ، منابع نیاز سنجی ، جمع آوری اطلاعات ، تحلیل اطلاعات ، اولویت بندی اطلاعات براساس معیار و ملاک های علمی

ج) نظارت بر اجرای صحیح بررسی نیاز در کلیه دانشگاههای علوم پزشکی و انجمن های علمی - تخصصی .

د) طراحی و اجرای طرح های بررسی نیاز الگو جهت معرفی به سازمانهای برگزار کننده برنامه های آموزش مداوم .

به منظور انجام نیاز سنجی از منابع ذیل جهت جمع آوری اطلاعات می توان سود جست :

منابع نیاز سنجی

۱-اطلاعات اپیدمیولوژیک

۲-تصمیمات سیاستگذاران

۳- وقایع ویژه

۴- شکایات / مدیریت خطر

۵- متخصصین

۶- بیماران - مدد جوینان

۷- درخواست گروه های تخصصی

۸- درخواست مدیران

۹- درخواست فراگیران (از طریق پرسشنامه ، مصاحبه ، مشاهده و آزمون)

۱۰- ورود اطلاعات جدید و مهارت های کلیدی

۱۱- مطالعات بهداشتی

۱۲- تحقیقات بیمارستانی و کلینیکی

" مدارک پزشکی (پرونده ، نسخه ، ...)

" ثبت مشاهدات

" مصاحبه های هدفدار

" پرسشنامه

ب - روش اجراء برنامه های آموزش مداوم

برنامه آموزش مداوم جامعه پزشکی در کشور ، به پنج شکل برگزار می شوند:

-کنگره ها ، سمینارها ، کارگاه و کنفرانس

- برنامه های مدون

- دوره های آموزشی کوتاه مدت حرفه ای

- فعالیتهای آموزشی و پژوهشی

- خودآموزی

شیوه اجرا در این برنامه ها، سخنرانی ، پانل ، کار گروهی و بندرت کار عملی است . امروزه ثابت شده است که روشهای سنتی برگزاری برنامه های آموزش مداوم که عمدتاً با نظر متخصصین و بصورت دوره ای از سخنرانی و کنفرانس برگزار می شوند. از نظر هزینه مقرون به صرفه نبوده و اغلب منطبق با نیازهای فراگیران نیستند از طرف دیگر در تغییر عملکرد پزشکان تقریباً بی تاثیر می باشند. تجارب نشان داده است که کم اثرترین شکل آموزش زمانی است که فراگیر یک شنونده غیر فعال در طول یک سخنرانی باشد.

امروزه پیشنهاد می شود که برنامه های آموزش مداوم بشکل گروه های کوچک ، بنحوی که فراگیر یک شرکت کننده فعال باشد طراحی گردد. هم چنین از روشهای **interactive**مانند ایفای نقش ، بحث گروهی ، حل مشکل ، ارائه کیس بطور وسیعتری استفاده شود.

ج - ارزشیابی برنامه های آموزش مداوم

هدف نهایی آموزش مداوم جامعه پزشکی ارتقاء کیفی سطح ارائه خدمات و سلامت جامعه بوده و با توجه به متحول بودن نیاز های مربوط به سلامت جامعه ، آموزش مداوم نیز باید در حال تغییر و تحول باشد و آنچه که می تواند آموزش را در مسیر پویا و متحول قرار داده و از حالت ایستا خارج کند ، ارزشیابی است .

ارزشیابی جهت ایجاد تغییرات لازم برای برنامه ها ضروری بوده و هدف آن در اختیار قرار دادن بهترین اطلاعات در زمان تصمیم گیری و بکار گرفته شدن نتایج می باشد چرا که در صورت عدم استفاده از نتایج ، ارزشیابی ارزشی نخواهد داشت .

ارزشیابی می تواند به دو نوع داخلی و خارجی و یا هر دو نوع انجام شود.

ارزشیابی در تمام مراحل برنامه ریزی از جمله بررسی نیاز ، طراحی ، تدوین ، روند اجرا و نتایج و دستاوردهای برنامه های آموزش مداوم ضرورت دارد.

ارزشیابی نتایج دارای چهار مرحله می باشد:

۱ - ارزشیابی نظرات و ادراکات که معمولاً "حین یا بعد از برنامه با تکمیل فرمهای نظرخواهی توسط شرکت کنندگان و استخراج نتایج آنها صورت می گیرد.

۲ - ارزشیابی دانش و آگاهی ، اندازه گیری میزان دانش کسب شده ، مهارت توسعه یافته و نگرش اصلاح شده می تواند با برگزاری آزمون قبل ، بلافاصله بعد و چند ماه بعد از برنامه انجام شود.

۳ - ارزشیابی عملکرد و رفتار تغییر یافته که تعیین وسعت تغییر رفتار ایجاد شده در فراگیران بدنبال برگزاری برنامه بوده که مشکل و پیچیده می باشد بطور مثال عملکرد پزشکان و چگونگی برخورد با بیمار بوسیله اعزام بیماران فرضی آموزش دیده به مطب پزشکان قبل و بعد از برنامه بررسی می گردد.

۴ - ارزشیابی دستاوردها که اثرات نهائی برنامه را بر کمیت و کیفیت ارائه خدمات بهداشتی بر اساس شاخصهای کمیته بررسی نسخ ، کاهش مبالغ هزینه دارو ، کاهش شکایات به نظام پزشکی و پزشکی قانونی و ... می سنجد.